

10. Heat the soldier in the ATO zone! (PSAs). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mAbfbcnwg-g> [in Ukrainian].
11. Social advertising - The warming up of a soldier in the ATO zone (2014) No. 1. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=coAQGggTSx0> [in Ukrainian].
12. Christmas D. Social advertising as a means of political PR. Moscow, 2007 [in Ukrainian].
13. You are near. We believe. We live ... URL: <https://www.youtube.com/watch?v=M9tPNyZb9MQ> [in Ukrainian].
14. TOP-11 masterpieces of Ukrainian social advertising. URL: https://ukrop.depo.ua/ukr/molodoy_ukrop/top-10-shedevriv-ukrainskoyi-sotsialnoyi-reklami-12032016161300 [in Ukrainian].
15. The Armed Forces presented a new social advertisement. URL: https://espresso.tv/news/2014/12/12/zakhysty_naycinnishe [in Ukrainian].

УДК 321.7

Вербицька Ганна Анатоліївна,
асистент кафедри міжнародних відносин
Київського національного університету культури і мистецтв
annaonline5@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4009-5481>

СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ В ГЛОБАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ

***Мета роботи** – дослідження ролі політичної еліти у глобальному управлінні через використання соціально-комунікаційних мереж. **Методологія.** Задля ефективного досягнення мети дослідження був використаний аналітичний метод, який дав змогу проаналізувати та визначити комунікації політичної еліти між якими відбувається передача, переміщення, циркуляція політичної інформації – сукупності знань, повідомлень про явища, факти і події політичної сфери суспільства. **Наукова новизна.** Досліджено ефективність та доцільність використання в глобальному управлінні соціально-комунікаційних мереж в політичній еліті. **Висновки.** Соціально-комунікаційний фактор є обов'язковим елементом у процесі консолідації політичної еліти. Відповідно до цього глобальне управління здійснюється суверенними державами, релігійними організаціями, корпораціями, а також урядовими та неурядовими організаціями. При цьому, процес управління протікає не тільки на національному та міжнародному рівнях, а й на регіональному та місцевому. Разом з тим, для глобального управління характерне зниження ролі держав і зростання активності недержавних акторів. Тому правильно розроблена і виконана програма комунікацій політичної еліти є невід'ємним фактором досягнення успіху на шляху консолідації з метою соціальної співпраці і партнерства між різними правлячими колами.*

***Ключові слова:** комунікація, глобальні мережі, еліти, ієрархія, уряд, глобальне управління.*

Вербицкая Анна Анатольевна,
ассистент кафедры международных отношений
Киевского национального университета культуры и искусств

СОЦИАЛЬНО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ СЕТИ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ В ГЛОБАЛЬНОМ УПРАВЛЕНИИ

***Цель работы** – исследовать роль политической элиты в глобальном управлении через*

использование социально-коммуникационных сетей. **Методология.** Для эффективного достижения цели исследования был использован аналитический метод, который позволил проанализировать и определить коммуникации политической элиты, между которыми происходит передача, перемещение, циркуляция политической информации – совокупности знаний, сообщений о явлениях, фактах и событиях политической сферы общества. **Научная новизна.** Исследована эффективность и целесообразность использования в глобальном управлении социально-коммуникационных сетей в политической элите. **Выводы.** Социально-коммуникационный фактор является обязательным элементом в процессе консолидации политической элиты. В соответствии с этим глобальное управление осуществляется суверенными государствами, религиозными организациями, корпорациями, а также правительственными и неправительственными организациями. При этом, процесс управления протекает не только на национальном и международном уровнях, но и на региональном и местном. Вместе с тем, для глобального управления характерно снижение роли государств и рост активности негосударственных актеров. Поэтому правильно разработана и выполнена программа коммуникаций политической элиты является неотъемлемым фактором достижения успеха на пути консолидации с целью социального сотрудничества и партнерства между различными правящими кругами.

Ключевые слова: коммуникация, глобальные сети, элиты, иерархия, правительство, глобальное управление.

Verbytska Hanna,
assistant at the Department of International Relations
Kyiv National University of Culture and Arts

SOCIAL AND COMMUNICATION NETWORKS OF THE POLITICAL ELITE IN GLOBAL GOVERNANCE

Purpose of Article. The goal is the role of the political elite in global governance through the use of social and communication networks. **Methodology.** In order to effectively achieve the purpose of the study, an analytical method was used to analyze and determine the communications of the political elite, among which the transportation, forwarding, circulation of political information - a set of knowledge, phenomena, facts, and events of the political sphere of society reporting. **Scientific novelty.** Efficiency and feasibility of use in the global management of social-communication networks in the political elite are investigated. **Conclusions.** The social and communication factor is an obligatory element in the process of consolidation of the political elite. Accordingly, global governance is carried out by sovereign states, religious organizations, corporations, as well as governmental and non-governmental organizations. At the same time, the process of management is not only at the national and international levels, but also at the regional and local levels. However, global governance is characterized to reduce the role of states and an increase in the activity of non-state actors. Therefore, a properly constructed and implemented communication program of the political elite is an integral factor in achieving success towards consolidating with the aim of social cooperation and partnership between different ruling circles.

Key words: communication, global networks, elites, hierarchy, government, global governance.

Актуальність теми дослідження. Консолідація політичної еліти та її стосунки на всіх рівнях глобального управління з метою соціальної співпраці та партнерства є одним із найважливіших факторів розвитку людства в цілому. Особливу роль у цьому процесі вже відіграють соціально-комунікаційні мережі. При цьому, від початку 2000-х років спостерігається її поступове зростання у міжнародних відносинах. В подальшому ж вони будуть

лише поглиблюватися з огляду на урізноманітнення і ускладнення соціальних процесів як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях.

Аналіз досліджень і публікацій. Тема глобального управління та політичних еліт є однією із популярних у багатьох наукових напрямках світової науки. Зокрема, її розгляду приділяли увагу такі дослідники-представники американської, європейської, російської науки як Б. Барнс, Т. Берцель, Т. Вайс, К. Дінг-

верт, М. Ледерер, П. Мюллер, П. Паттберг, Дж Розенау, Є. Саворська, Л. Фінкельштайн та ін. Однак, в їх дослідженнях практично не розглядається і не розкривається питання ролі соціально-комунікаційних мереж політичної еліти у процесі глобального управління. Крім того, на це не звертається увага і в українському науковому середовищі. Тому воно потребує додаткового розгляду.

Мета статті – роль політичної еліти у глобальному управлінні через використання соціально-комунікаційних мереж.

Виклад основного матеріалу. Відразу необхідно відзначити, що факт існування глобальних мереж комунікації вимагає теоретичної рефлексії ключового елемента понятійного апарату – терміна «політична мережа». Варто відзначити, що кардинальних суперечок щодо визначення даного терміну, часто характерних для інших підходів, в даній концепції немає. Дослідники єдині в акценті на цілеспрямованій взаємодії еліт та інших акторів, що беруть участь в процесі вироблення і виконання рішень на основі формальних і неформальних норм і правил. Серед інших характерних особливостей політичних мереж варто відзначити складну структуру взаємодії акторів, яка дозволяє підтримувати контакт між державою і громадянським суспільством. Крім того, політичним мереж також властива наявність взаємної зацікавленості учасників, відсутність ієрархії, горизонтальність відносин і активний обмін владними, інформаційними, економічними та іншими ресурсами, з якого впливає ресурсна залежність учасників один від одного [3, 12]. Найбільш загально визнане в цій області визначення політичної мережі було сформульовано німецьким політологом Т. Берцель (Börzel T. A.), яка під політичною мережею пропонує розуміти «ряд відносно стабільних відносин не ієрархічних і взаємозалежних за своєю природою, що зв'язують різноманітних акторів, які мають спільні інтереси щодо певної сфери політики і обмінюються наявними ресурсами для реалізації цих інтересів, визнаючи той факт, що співпраця є найбільш підходящим методом для досягнення поставлених цілей» [8, 253–273]. Гострі протиріччя в теоретичному дискурсі щодо мереж виникає в аналізі їх в контексті про-

цесу управління. Парадоксальність дискурсу підкреслюють основоположники концепції глобального управління. Зокрема, Л. Фінкельштайна (Finkelstein L.F.) вказує на те, що термін «управління» застосовується тому, що поки що немає чіткого розуміння того, «як описати те, що зараз відбувається» [11, 367–372]. Загально визнаним є лише той факт, що головний атрибут даної концепції термін «управління» (governance) необхідно відрізнити від терміну «уряд» (government). Вони в значній мірі відрізняються один від одного: «уряд» має на увазі наявність певних інститутів, які здійснюють свої владні повноваження, а «управління» – втілення соціальних функцій і перебіг політичного процесу, спрямованого на збереження існуючої системи. З цього випливає ще одна істотна відмінність між даними термінами. Влада уряду ґрунтується на кодифікованих нормах, в той час як в рамках управління влада здійснюється за допомогою сформованих практик, і частіше за все не мають під собою юридичної основи, що практично виключає наявність гарантій того, що існуючі зобов'язання будуть виконані [17, 71–73].

Проте, й тут виникають труднощі. Так, на переконання К. Дінгверта (Dingwerth K.) та П. Паттберга (Pattberg P.), відсутність єдиного уявлення про глобальне управління криється саме в різному розумінні терміна «управління» [10, 188]. Т. Вайс (Weiss T.G.) також вказує на цей факт і зазначає, що багато вчених і міжнародники застосовують термін «управління» в значенні складного комплексу державних і приватних структур і процесів, в той час як більш популярні письменники мають схильність прирівнювати його до поняття «уряд» [19, 795]. Таким чином, склалася ситуація, при якій немає єдиного і загальноприйнятого визначення глобального управління. Ф. Мюллер (Müller P.S.) та М. Ледерер (Lederer M.), в свою чергу, стверджують, що це не пов'язано з некомпетентністю вчених або політиків, а вказує на складність описуваного феномена. На їхнє переконання, в силу політично різних поглядів на дану концепцію єдиної думки щодо її визначення або бачення бути не може і не повинно [14]. Ф. Мюллер та М. Ледерер виділили три напрямки у визначенні глобального управління, характерні для спеціальної

літератури: заперечення, позитивне визначення та пізніший напрямок – визначення від протилежного [14]. Даний підхід ґрунтується на державно-центристських теоріях міжнародних відносин, таких як, наприклад, теорія режимів. Навіть ті з дослідників, які були готові на прагненні описати все нові сформовані практики на глобальному рівні. До найбільш відомих прикладів роботи в даному розглядати нових транснаціональних акторів (ТНА) в рамках даного підходу, все ж прагнули вписати їх в канву взаємин суверенних держав або в систему відносин з органами ООН [9]. Позитивне визначення ґрунтується в напрямку, варто віднести визначення, запропоноване Комісією ООН з глобального управління (Commission on global governance) в 1995 р., яке свідчить, що глобальне управління є сукупністю механізмів (способів), за допомогою яких індивіди та інститути, державні та приватні, вирішують загальні для них питання. Це досить широке визначення, як і в цілому доповідь, дало певний поштовх до розвитку концепції глобального управління, оскільки стало певною підтримкою даної концепції з боку офіційних міжнародних органів. До напрямку позитивного визначення варто віднести і визначення, запропоноване Дж. Розенау, на думку якого до глобального управління слід віднести «всі структури і процеси, необхідні для підтримки хоча б малу частину громадського порядку і руху до осмислення колективних цілей на всіх рівнях міжнародного співтовариства» [17, 367]. Л. Фінкельштайна визначає глобальне управління як «осмислену цілеспрямовану діяльність для контролю або впливу на когонебудь (що-небудь), що знаходиться на міжнародній арені або чия діяльність здійснюється на іншому рівні, проте впливає на міжнародний» [17, 11]. Нижче наведені два пізніших визначення глобального управління, які також можна віднести до даного типу. «Глобальне управління – колективне рішення загальних проблем на глобальному рівні» [12]. Глобальне управління відноситься до нормотворчості і здійсненню влади на глобальному рівні, проте не обов'язково суб'єктами, наділеними даними повноваженнями загальною згодою. Глобальне управління може здійснюватися суверенними державами, релігійними органі-

заціями, корпораціями, а також урядовими та неурядовими організаціями. Зважаючи на відсутність глобального уряду, глобальне управління має на увазі стратегічну взаємодію між суб'єктами, не пов'язаними формалізованими ієрархічними відносинами. Дане визначення в силу упору на відсутність ієрархічних відносин побічно вказує на наявність мережевої форми організації як нової альтернативи ієрархій, які, однак, не завжди здатні підвищити керованість системи [4, 143]. Зовсім іншим напрямом є визначення від протилежного, то є опис глобального управління виходячи з того, чим воно не є, тобто розглядати глобальне управління як «не глобальний уряд» або ж як політичну відповідь економічної глобалізації. Один з основоположників теорії глобального управління Дж. Розенау визначив глобальне управління від протилежного, як «порядок, при якому відсутня централізована влада, проте є можливість виконувати рішення на глобальному рівні» [17, 7]. З точки зору мережевого підходу, глобальне управління можна охарактеризувати, як «результат діяльності не ієрархічній мережі, що зв'язує міжнародні та транснаціональні інститути: не тільки НУО та міжнародні режими, але і транснаціональні режими визначають поведінку акторів. Для глобального управління характерно зниження ролі держав і зростання активності недержавних акторів у процесі створення норм і правил, а також в процесі стеження за їх дотриманням. Концепція глобального управління порівняна з концепцією багаторівневого управління в тому сенсі, що процес управління протікає не тільки на національному та міжнародному рівнях, а й на регіональному та місцевому».

В нашому дослідженні влада трактується в якості однієї з форм або різновидів соціальної комунікації. В цьому випадку останнє поняття номінується як таке, що охоплює все різноманіття процесів інформаційного впливу і взаємодії в суспільстві, включаючи загальносоціальні та інформаційно-комунікативні аспекти економічної, політичної, культурної та духовної діяльності людей. Якщо інтерпретувати владу в більш вузькому контексті, а саме як форму або прояв політичної комунікації, що виступає окремим випадком комунікації соціальної і поєднує в собі універсаль-

ні, загально-соціальні і, власне, політичні, або галузеві риси, то такий підхід неминуче зіткнеться з труднощами семантичного порядку, які пов'язані з визначенням обсягу відповідних понять. Громадська влада, як зазначав у зв'язку з цим британський дослідник Б. Барнс (Barnes B.), виступає одним з аспектів або однієї з характеристик соціального знання [7]. А будь-який конкретний розподіл знання наділяє індивідів, що володіють цим знанням і конституують їх здатністю до дії. Ця здатність до дії й є публічна влада, влада суспільства, яку вони конституують завдяки володінню знанням. І в цьому випадку влада інтерпретується як свого роду комунікаційний акт або комунікаційний процес [7, 57]. В цьому плані доречним буде звернення до визначення Т. Парсонса (Parsons T.), в якому не робиться акцент ні на засоби здійснення влади, ні на джерела або мотиви виникнення і здійснення владних відносин, а сама влада розуміється в узагальненому плані, як специфічна структурно-функціональна взаємодія, особливого роду комунікація, що забезпечує здатність одних суб'єктів реалізувати функцію управління у відносинах з іншими [15, 225].

Початком вивчення політичної комунікації вважають дослідження пропаганди у період Першої світової війни. Початком комплексних досліджень політичної комунікації можна вважати ідеї та праці Г. Лассуелла (Lasswell H.) [13] 20-х – 40-х років ХХ ст. Фундаментальні роботи у цій сфері, так само як і сам термін «політична комунікація», з'явився в кінці 40-х років – на початку 50-х років. Дослідник Грачов М.Н. свідчить, що відокремлення дослідження політичної комунікації у самостійний напрямок на межі соціологічних та політичних наук було викликано демократизацією політичних режимів у другій половині ХХ ст., а також розвитком кібернетичної теорії, виникненням і збільшенням ролі нових комунікаційних систем та технологій. Звісно це пов'язано і з використанням формалізованих методів системного аналізу, яке відбувається у 50-ті – 60-ті роки – у період становлення загальної теорії систем, як міждисциплінарної логіко-методологічної концепції дослідження складно-сконструйованих об'єктів різної природи, а також стрімким розвитком кібернетики – області знань, що вивчає найбільш загальні

закономірності процесів інформаційного обміну та управління в різноманітних системах. «Політику неможливо уявити без комунікації» – так вважає німецький дослідник політичної комунікації В. Шульц. На його думку, зв'язок є настільки тісним, що автор схиляється до того, що можна давати визначення політиці через поняття комунікації [13].

Зігфрід Вайшенберг (Weischenberg Siegfried) таке різноманіття підходів виправдовує складнощами визначення політичної комунікації та його постійною мінливістю під впливом нових суспільно-політичних процесів, тенденцій розвитку та глобальних настроїв. Зігфрід Вайшенберг спробував озвучити своє коротке визначення. Під політичною комунікацією він розуміє відносини між політичною системою, системою ЗМІ та суспільством [20]. Аналітик П. Фільцмаєр (P. Filzmaier) звертається до доробку класиків соціології М. Вебера, Т. Парсонса, К. Мангейма, які уявляли політичну комунікацію в якості процесу соціальної взаємодії між «керуючими» і «керованими», і описує політичну комунікацію як інтерактивний процес між тими, хто керує і тими, ким керують [10, 367-372].

У сучасній політології виділяється чотири типи еліти з точки зору її згуртованості і диференційованості: консолідована еліта, демократична, неконсолідована і розділена [16]. Перші два типи характерні для стійких політичних режимів, третій і четвертий – для нестійких. Диференціація еліти – це ступінь, який відображає організаційну різноманітність та автономність елітних груп від держави та один одного [16]. На прикладі більшості країн Азії та Африки, ми можемо прослідкувати тенденцію, згідно з якою через дуже різноманітне населення, диференціація правлячих еліт є досить значною. За схемою, яку запропонував Дж. Хіглі (J. Hingley, також Дж. Хейлі), незмінно призводить до нестійкості політичного режиму [5]. Однак ступінь диференційованості еліти може бути знижений, за умови правильної соціально-комунікаційної діяльності правлячих еліт.

Саме за допомогою комунікації відбувається передача, переміщення, циркуляція політичної інформації – тих відомостей, якими в процесі конкретної суспільно-практичної діяльності з приводу завоювання, утримання

чи здійснення влади з метою реалізації своїх корінних інтересів обмінюються (збирають, зберігають, переробляють, поширюють і використовують) політичні актори – індивіди, спільноти, інститути. [1, 101].

Політична інформація є сукупністю знань, повідомлень про явища, факти і події політичної сфери суспільства. За її допомогою передається політичний досвід, координуються зусилля людей, відбувається їх політична соціалізація і адаптація, структурується політичне життя.

Консолідуюча функція соціально-комунікаційної діяльності різко зростає в умовах різнорідного суспільства та усунення об'єктивних (насамперед економічних) підстав для виділення еліти. Коли кількісний і якісний склад правлячої еліти помітно не відповідає структурі суспільства, компенсуючи функцію починає виконувати саме комунікаційна діяльність еліти, яка в свою чергу має бути основним елементом об'єднання суспільства.

До основних елементів комунікаційної діяльності можна віднести: створення нової спільноти, яка буде згуртовуватися навколо інтересів еліти та стоятиме вище будь-яких інших; фактичне заперечення будь-яких об'єктивних відмінностей, що існують між різними групами в суспільстві; апеляцію до загальної культурно-історичної традиції, як правило, віддаленої у часі; наявність якоїсь глобальної принципово недосяжної мети; постійне нагнітання в суспільстві почуття загрози з боку ворога.

Враховуючи, що навіть представники інших спільностей утворюють «чуже» середовище, комунікація в межах якого потребує, не лише обміну змістом, а й обміну правилами та цінностями. Виникає потреба формування нової узгодженої системи цінностей, яка забезпечується саме за рахунок комунікативних процесів в елітарних колах [2]. Саме тому процес консолідації правлячих еліт виконує подвійну функцію: по-перше, він включається в більш широкий процес соціалізації і по-друге, виконує функцію адаптації. Послаблення і тим більше розрив комунікацій між правлячими колами негативно відображається на нижчих верствах населення, призводячи до соціальних заворушень.

Розвиток комунікацій політичної еліти має важливе значення як для суспільства в

цілому, так і для безпосередньої консолідації політичних еліт. Звернемося до конкретних прикладів, що можуть підтвердити нашу тезу. Роль глобальних мереж комунікацій еліт в формі неурядових організацій (МНВО) в Тунісі знайшло своє відображення в їх зростаючій кількості. В 2009 р. Туніс займав перше місце, а Єгипет – друге за кількістю МНВО у всій Північній Африці (що склало 60% від усіх МНВО з консультативним статусом на Близькому Сході і в Північній Африці). Більш того, тільки за 2011 р. туніські НКО отримали підтримку з 25 країн, як з державного, так і з неурядового сектора, на суму 614 млн євро. Серед них виділяють: Національний демократичний інститут (National Democratic Institute – NDI); Міжнародний республіканський інститут (International Republican Institute – IRI); Центр Картера (Carter Center); Міжнародну службу підтримки реформи виборчої системи (Electoral Reform International Services – ERIS); «Дім свободи» (Freedom House); Фонд Джорджа Сороса (Open Society Foundations); Інститут Альберта Ейнштейна (Albert Einstein Institution), заснований Джином Шарпом, американським ідеологом ненасильницьких методів боротьби проти авторитарних режимів. МНВО використовували набір інструментів, що включає в себе навчання молодих громадських лідерів за спеціальними програмами, що включали, наприклад, основи загальної журналістики в режимі конфлікту, розробку радіо- і ТВ-каналів, виробництво короткометражних кіносюжетів; сприяли організації спортивних і культурно-масових заходів. Молоді лідери після навчальних програм мають можливість випробувати отримані знання на практиці шляхом вбудовування в роботу. Так, в 2012 р, в перший рік після розпочатих туніських хвилювань, в програмах тільки SFCCG взяли участь 65 молодих чоловіків і жінок – активістів, які представляли різні регіони, які мали різні політичні і релігійні погляди. Програма була спрямована на формування національної мережі молодіжних лідерів. Вона сприяла тісній співпраці з НКО, місцевою владою і сприяла тій формі демократії, яка підтримувалася засновниками і ідеологами SFCCG. За звітами SFCCG програма «Рада молодих лідерів» (The Youth Leaders' Councils) стала новим етапом в політичному житті Тунісу. Завдя-

ки цій програмі молоді люди конструктивно сприяли захисту інтересів тих груп, які вони представляли (захист прав жінок у виборчому праві, захист прав релігійної меншини та ін.). Наприклад, випускникам програми «Рада молодих лідерів» в місті Суссе, де місцевий уряд відмовлявся працювати з молодими активістами і в цілому підтримувало загальну політику ізоляції від МНВО, вдалося організувати ряд громадських платформ для взаємодії між громадянами і державними чиновниками. Це не відразу, але все ж допомогло змінити відносини між місцевою владою і населенням. Як наслідок, Сусська члени «Ради молодих лідерів» були запрошені до участі в стратегічному плануванні політики міста. Також їм були надані місця з правом голосу в ряді муніципальних комітетів [6, 102-107].

Отже, правильно розроблена і виконана програма комунікацій політичної еліти є невід'ємним фактором досягнення успіху на шляху консолідації з метою соціальної співпраці і партнерства між різними правлячими колами. Вона сприяє формуванню міцних елітарних союзів, які мають активний інтерес до участі в політичному житті як на місцевому, так і на більш високому рівні. Узагальнюючи вищесказане,

можна запропонувати наступне визначення: влада представляє собою специфічну форму соціальної комунікації суб'єктно-об'єктного типу, в якій суб'єкт має здатність і, одночасно, можливість забезпечити підпорядкування об'єкта або об'єктів відповідно до своїх намірів, що проявляються у вигляді визначення мети та засобів її досягнення, що неминуче вимагає зворотнього зв'язку між учасниками даного комунікаційного процесу – пануючим суб'єктом і підвладним об'єктом (або об'єктами).

Вищезгадане також дозволяє стверджувати про наступні тренди впливу комунікаційних технологій на еліту: (1) обмеження вибору інструментаріїв боротьби між елітними групами; (2) скорочення можливостей політичної еліти в маніпулюванні; (3) проблематизація ефективності традиційних демократій в досягненні бажаних сценаріїв реформування; (4) перетворення політичного процесу практично в безперервну виборчу кампанію; (5) підвищення ролі представницьких органів, що сприяє рекламі владних ініціатив, спрямованих на підвищення рівня професійної компетентності еліти.

Соціально-комунікаційний чинник є невід'ємною складовою процесу консолідації політичної еліти.

Список використаних джерел

1. Вершинин М.С. Политическая коммуникация в информационном обществе: перспективные направления исследований / Актуальные проблемы теории коммуникации: сборник научных трудов. Санкт-Петербург : СПбГПУ, 2004. С. 98–107.
2. Землянова Л.М. Зарубежная коммуникативистика в преддверии информационного общества : Толковый слов. терминов и концепций. Москва : Изд-во Моск. ун-та (МГУ), 1999. 300 с.
3. Саворская Е.В. Политические сети в процессах надгосударственного регулирования: европейский и мировой опыт. Москва : ИМЭМО РАН, 2018. 128 с.
4. Суслов Д.В. Можно ли управлять миром // Россия и мир. Новая эпоха. 12 лет, которые могут все изменить; отв.ред. и рук.авт.кол. С.А. Караганов. Москва : АСТ: Русь-Олимп, 2008.
5. Хигли Д. Элиты, массовые группы и пределы политики: методология и практика сравнительного анализа // Сравнительная политика. 2010. №1(1). С. 50-72.
6. Шитова А.В. Роль международных неправительственных организаций в событиях «арабской весны» в Тунисе (2010-2012) на примере организации «Поиск общей основы» (Search for Common Ground) // Известия Уральского федерального университета. Серия 3: Общественные науки. 2018. Т. 173. № 13(1). С. 102-107.
7. Barnes V. The Nature of Power. Cambridge: Polity Press, 1988. 224 p.
8. Börzel T. A. Organizing Babylon – On the different conceptions of policy networks // Public Administration. 1998. Vol. 76. Is. 2.– P. 253–273.
9. Commission for Global Governance: Our Global Neighborhood. Oxford, 1995. 432 p.
10. Dingwerth K., Pattberg P. Global Governance as a Perspective on World Politics // Global Governance. 2006. No. 12. P. 188.

11. Finkelstein L.S. What is Global Governance? // *Global Governance*. 1995. Vol. 1. P. 367-372.
12. *Global Governance 2025: At Critical Juncture*. EU Institute for Security Studies 2010 *Global Governance and Democratic Accountability*. Paris, 2010. 87 p.
13. Lasswell H. *Propaganda, Communication and Public Order*. Princeton, 1946.
14. Müller P.S., Lederer M. Demarcating politics challenging global governance: a critical perspective. ELRC/CPOGG workshop at Harvard Law School. October 3–4, 2003.
15. Parsons T. *The Sociological Theory and Modern Society*. New York: Free Press, 1967. 564 p.
16. *Political Elites in the Middle East* / Ed. Lenczowski G. Wash., 1975. 227 p.
17. Rosenau J. Governance in a New Global Order in *Governing Globalisation* / J. Rosenau In Held, D., & McGrew, A. (Eds.) // *Governing Globalisation - Power, Authority and Global Governance* (2nd ed.). – Cambridge: Polity Press, 2002. P. 70.
18. *Taming Globalization: Frontiers of Governance* / D. Held, M. Koenig-Archibugi (eds.). Polity Press, 2003. 208 p.
19. Weiss T.G. Governance, Good Governance and Global Governance: Conceptual and Actual Challenges // *Third World Quarterly*, 2000. Vol. 21, No. 5. P. 795-814.
20. Weischenberg Siegfried. *Handbuch Journalismus und Medien* / Siegfried Weischenberg. Konstanz UVK –Verl. – Ges., 2005. 500 S.

References

1. Vershinin, M.S. (2004). Political communication in the information society: perspective directions of research. «Actual problems of communication theory». Scientific works collection. (p. 98-107). Saint Petersburg: SPbPU [in Russian].
2. Zemlyanova, L.M. (1999). Foreign communication in the run-up to the information society: Explanatory glossary of terms and concepts. Moscow: Moscow. SU [in Russian].
3. Savorskaya, E. V. (2018). Policy Networks in Supranational Regulation Process. Moscow: IMEMO [in Russian].
4. Suslov, D.V. (2008). Is it possible to rule the world? Russia and the world. New era. 12 years, that can change everything. S.A. Karaganov (Ed.). ACT: Rus-Olymp [in Russian].
5. Higley, J. (2010). Elites, Mass Groups and the Limits of Politics: Methodology and Practice of Comparative Analysis. *Comparative Politics Russia*, 1(1), 50-72 [in Russian].
6. Shitova, A.V. (2018). The role of international non-governmental organizations in the events of the Arab Spring in Tunisia (2010-2012) on the example of the organization Search for Common Ground. Institutional repository of Ural Federal University. Series 3: Social Sciences, Vol. 173, Is. 13(1), 102-107 [in Russian].
7. Barnes, B. (1988). *The Nature of Power*. Cambridge: Polity Press [in English].
8. Börzel, T. A. (1998). Organizing Babylon – On the different conceptions of policy networks. *Public Administration*, Vol. 76, Is. 2, 253–273 [in English].
9. *Our Global Neighborhood: The Report of the Commission on Global Governance* (1st ed.). (1995). Oxford, Oxford University Press.
10. Dingwerth, K., & Pattberg, P. (2006). Global Governance as a Perspective on World Politics. *Global Governance*, 12, 188 [in English].
11. Finkelstein, L.S. (1995). What is Global Governance? *Global Governance*, 1, 367-372 [in English].
12. *Global Governance 2025: At Critical Juncture*. EU Institute for Security Studies 2010 *Global Governance and Democratic Accountability*. (2010). Paris.
13. Lasswell, H. (1946). *Propaganda, Communication and Public Order*. Princeton [in English].
14. Müller, P.S., & Lederer, M. (2003). Demarcating politics challenging global governance: a critical perspective. ELRC/CPOGG workshop at Harvard Law School. Princeton [in English].
15. Parsons, T. (1967). *The Sociological Theory and Modern Society*. New York: Free Press [in English].
16. Lenczowski, G. (Eds.). (1975). *Political Elites in the Middle East*. Washington: American Enterprise Institute for Public Policy Research [in English].
17. Rosenau, J. (2002). Governance in a New Global Order in *Governing Globalisation*. In Held, D., & McGrew, A. (Eds.). *Governing Globalisation - Power, Authority and Global Governance* (2nd ed.). Cambridge: Polity Press [in English].
18. Held, D., & Koenig-Archibugi, M. (Eds.). (2003). *Taming Globalization: Frontiers of Governance*. Cambridge: Polity Press [in English].
19. Weiss, T.G. (2000). Governance, Good Governance, and Global Governance: Conceptual and Actual Challenges. *Third World Quarterly*, Vol. 21, No. 5, 795-814 [in English].